

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/44138,Stan-wojenny-w-Wielkopolsce-kalendarium-wydarzen.html>
24.04.2024, 15:44

Stan wojenny w Wielkopolsce - kalendarium wydarzeń

ROK 1981

12/13 XII W nocy funkcjonariusze SB i ZOMO wkroczyli do siedzib Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” w Poznaniu, Kaliszu, Koninie, Pile, Lesznie i dokonali zatrzymania dyżurujących tam osób. Internowani z Wielkopolski zostali osadzeni m.in. w Gębarzewie, Ostrowie Wlkp., Kwidzynie, Wierzchowie Pomorskim, Gołdapii (kobiety). W sumie, według dokumentów SB, w Wielkopolsce internowano 421 osób.

12/13 XII W województwie konińskim przeprowadzono pacyfikację protestu trwającego od 10 grudnia 1981 r. w świetlicy Szpitala Wojewódzkiego. Do budynku szpitala wdarli się funkcjonariusze MO i zatrzymali protestujących. Część uczestników strajku przewieziono do ośrodków internowania.

13-14 XII W pierwszych dniach stanu wojennego w wielu zakładach pracy na terenie Wielkopolski organizowano akcje protestacyjne. Największy w Wielkopolsce strajk, przeprowadzony w reakcji na wprowadzenie stanu wojennego, miał miejsce w Hucie Aluminium Konin.

17 XII Przewodniczący ZR Wielkopolska Zdzisław Rozwałak podpisał deklarację lojalności. Odwołał ją 12 stycznia 1982 r. podczas konferencji prasowej dla dziennikarzy zagranicznych.

19/20 XII W nocy członkowie Konfederacji Młodej Polski na pomniku Poznańskiego Czerwca 1956 namalowali kolejną datę: 1981. Pomnik od pierwszych dni wprowadzenia stanu wojennego, był miejscem, pod którym mieszkańcy składali kwiaty i zapalali znicze. 24 grudnia na pomniku ponownie namalowano (usuniętą kilka dni wcześniej przez władze) datę 1981. Od tego czasu monumentu pilnowali milicjanci.

Zapal Światło Wolności

ROK 1982

I W styczniu zaczął ukazywać się „Obserwator Wielkopolski”. Pismo to było najdłużej wydawanym podziemnym periodykiem w Wielkopolsce (jego ostatni numer ukazał się w 1990 roku). Prasa podziemna ukazywała się również w innych miastach regionu. Na przykład w Koninie wydawano „Azyl Wojenny”, w Lesznie „Komunikaty”, w Kaliszu „Społeczeństwu do Przemyslenia”, w Pile „Lech”, w Gnieźnie „Piaś”, a w Śremie „Zwyciężymy”.

13 II Zorganizowano jedną z największych poznańskich manifestacji w okresie stanu wojennego. Pod pomnikiem Poznańskiego Czerwca 1956 roku zebrało się wiele tysięcy osób. Doszło do ostrych starć z ZOMO. Zatrzymano 194 osoby – 164 postawiono przed kolegium ds. wykroczeń. W pobliżu Mostu Teatralnego na ul. Roosevelta pobity przez ZOMO został uczestniczący wcześniej w manifestacji – młody dziennikarz Wojciech Cieślewicz. W wyniku odniesionych ran zmarł 2 marca.

11 V W Poznaniu na ul. Fredry funkcjonariusze ZOMO brutalnie pobili 19-letniego Piotra Majchrzaka. Prawdopodobnie przyczyną agresji funkcjonariuszy był wpięty w jego ubranie opornik. W efekcie odniesionych obrażeń chłopak zmarł 18 maja nie odzyskawszy przytomności.

12 V O godz. 22 w Poznaniu nadano pierwszą audycję podziemnego Radia „Solidarność”. Do października 1985 roku nadano ponad 100 audycji, głównie na fonii „Dziennika telewizyjnego” (poznajscy radiowcy, jako pierwsi w kraju od 27 czerwca 1982 roku, zaczęli emitować na fonii TVP).

26 V W Poznaniu powołano Konspiracyjny Zarząd NSZZ „Solidarność” Regionu Wielkopolska w składzie: Mieczysław Bryk, Jerzy Krężlewski, Maciej Musiał, Tadeusz Szeszuła, Zbigniew Dolata. 23 lipca jej przewodniczącym został Janusz Pałubicki.

16 VI Z inicjatywy przedstawicieli poznańskich zakładów HCP, Centry, Pometu i Teletry oraz osób związanych z „Obserwatorem Wielkopolskim” powstała Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność” Regionu Wielkopolska.

28 VI Z okazji obchodów 26. rocznicy Poznańskiego Czerwca 1956 w poznańskich kościołach zostały odprawione msze św. w intencji Ofiar. Następnie pod pomnikiem Poznańskiego Czerwca odbyła się demonstracja upamiętniająca te wydarzenia. Rozbiły ją oddziały ZOMO, zatrzymano 56 osób.

10 VIII Z połączenia (KZR i TKK) powstał Tymczasowy Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Wielkopolska. Jego przewodniczącym został Janusz Pałubicki.

Struktury „Solidarności” działały również w pozostałych województwach Wielkopolski: Podziemny Komitet (później Tymczasowy Komitet Koordynacyjny) NSZZ „S” Regionu Wielkopolska Południowa, KZR NSZZ „S” „Ziemia Konińska”, TZR NSZZ „S” w

Lesznie i Regionalny Komitet Strajkowy (później Regionalny Komitet Wykonawczy) NSZZ „S” w Pile.

15 VIII Służba więzienna oraz funkcjonariusze ZOMO brutalnie pobili ponad 50 internowanych w obozie w Kwidzynie (byli wśród nich uwięzieni z Wielkopolski) domagających się zorganizowania widzeń z rodzinami według ustalonych uprzednio zasad.

28 XII Aresztowano działającego od lipca „w podziemiu” Pałubickiego i trzynaście osób związanych z TZR. Władze ogłosiły komunikat informujący o zlikwidowaniu TZR, chociaż faktycznie nie spowodowały całkowitego rozbitcia tej struktury. Jej pracami do 1984 roku kierował Maciej Musiał.

31 XII Rada Państwa zawiesiła stan wojenny.

ROK 1983

1 V W Poznaniu miała miejsce kilkutysięczna manifestacja, którą poprzedziły msze święte za Ojczyznę odprawione w poznańskich kościołach (w Farze, u oo. franciszkanów na Wzgórzu Przemysła i u oo. Dominikanów). Protest spacyfikowało ZOMO. Zatrzymano 79 osób.

Tego dnia duża demonstracja odbyła się również w Kaliszu. Podobnie jak w Poznaniu poprzedziły ją msze święte za Ojczyznę odprawiane w trzech kaliskich kościołach (p.w. św. Józefa, św. Gotarda i u oo. Orionistów). Zatrzymano 21 osób.

17 IV W wypadku samochodowym został ciężko ranny ojciec Honoriusz Kowalczyk duszpasterz akademicki w kościele oo. Dominikanów. W stanie wojennym był on organizatorem pomocy dla osób represjonowanych, rodzin internowanych, odprawiał msze święte za Ojczyznę. Wokół jego osoby skupiło się środowisko podziemnej „Solidarności”. Środowiska opozycyjne od samego początku poddawały w wątpliwość informację o wypadku tym bardziej, że ksiądz od dłuższego czasu był poddawany obserwacji i otrzymywał telefony z pogrózkami. Pogrzeb o. Honoriusza w dniu 12 maja 1983 był wielką demonstracją patriotyczną.

20 VI Podczas drugiej pielgrzymki do Polski Poznań odwiedził Ojciec Święty Jan Paweł II. Msza święta, podczas której beatyfikował Urszulę Ledóchowską, odprawiona została na Łęgach Dębińskich. Była to pierwsza beatyfikacja dokonana przez biskupa Rzymu na ziemiach polskich. Papieżowi nie pozwolono pomodlić się przy Pomniku Poznańskiego Czerwca 1956 r.

22 VII Stan wojenny został zniesiony po 586 dniach.

Oprac. dr Katarzyna Florczyk (OBEN Poznań)